

Uppretnings E 114

DAGNY

TIDNING FÖR
SVENSKA
KVINNORÖRELSEN

UTGIFVEN GENOM FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET AF FÖRENINGEN DAGNY

Nr 50. Stockholm den 11 December 1913 6:e årg.

<p>Prenumerationspris: 1/2 år .. kr. 4: 50 1/3 år .. kr. 2: 50 3/4 " " " 3: 50 1/4 " " " 1: 25 Lösnummer 10 öre. Prenumeration sker såväl i landsorten som i Stockholm å närmaste postanstalt eller bokhandel.</p>	<p>Redaktion: Klarabergsgatan 48, två tr. Telefoner: Allm. 63 53. Riks- 122 85.</p>	<p>Redaktör o. ansvarig utgivare: ELLEN KLEMAN. Mottagningstid: kl. 11—12. Sthlm 1913, F. Englund's Boktr.</p>	<p>Expedition och Annonsskontor: Klarabergsgatan 48, två tr. Post- och telegrafadress: DAGNY, Stockholm.</p>	<p>Annonspris: 15 öre per mm. Enkel spaltbredd 50 mm. Marginalannons under texten 15 mm:s höjd per gång 10: — Rabatt: 5 ggr 5 %, 10 ggr 10 %, 20 ggr 20 %, 50 ggr 25 %. Annons bör vara inlämnad senast måndag f. m.</p>
--	---	---	---	---

Vår första folkkindergarten.

Litet hvarstans både i hufvudstaden och i de större landsortsstäderna har kindergartenidén omfattats med största intresse, och den ena »plantskolan» efter den andra har uppstått, där de små människoplantorna tagits om hand under den period, då vetgirigheten börjar vakna och verksamhetslusten är som lifligast. En verksamhetslust, som ibland kan vara rätt svår att tillfredsställa och ge lämplig näring. Vi ha fått kindergartenseminarier, kindergarteninstitut och en hel kår kindergartenlärarinnor, som med lif och lust ägna sig åt sitt odlarekall. — Och de efter samsättning långtande småttingarnas skara är ständigt talrik!

Men hittills — åtminstone här i Stockholm — har det endast varit de burgna klassernas barn, som fått njuta af dessa välsignelser, och de ekonomiskt och socialt välloftade mödrarna, som ha kunnat dra fördel af kindergartens verksamhet.

Och dock är det strängt taget just dessa, som minst äro i behof däraf. Visserligen finnes det ju åtskilliga mödrar inom de bildade klasserna, som behöfva denna hjälp och som af omständigheterna tvingas att begagna sig af andras bistånd för att deras småttingar inte allt för mycket skulle bli lämnade utan ledning och sällskap. Men för de andra, de, hvilka skicka sina barn till kindergarten endast för att själfva få det bekvämare, få större frihet att utan

skrupler hänge sig åt umgängeslivet m. m., för dem är denna institution inte alls nödvändig. Tvärtom.

Däremot har det länge varit i högsta grad behöfligt, att de fattiga hemmen, där äfven mödrarna gå på dagsverke eller ensamma måste sköta om en hel barnflock, på något sätt finge en handräckning. Inte minst för barnens skull — dessa grändernas och bakgårdarnas vildfåglar — som skyddslösa få insupa dunsterna från all orenlighet dylika platser äga, till fördärf för både kropp och själ.

Och denna handräckning har nu gifvits i och med upprättandet af en folkkindergarten, som för ett par veckor sedan öppnades här i Birkastaden, där några af våra tätast befolkade arbetarekvarter, med många fattiga hem, äro belägna.

Initiativet härtill har tagits af fröken Disa Beijer, hvilken jämte en medhjälparinna, fröken Anna Karlsson, har ledningen af den lifligt besökta kindergarten, och där de så vidt möjligt bygga sitt arbete på Fröbelinstitutets principer, hvarifrån äfven de båda lärarinnorna själfva hämtat sin erfarenhet.

En synnerligen lämplig lokal ha de äfven lyckats erhålla i den af pastor N. Beskow och fröken Ebba Pauli skapade s. k. »Birkagården», Rörstrandsgatan 46, där de få hålla till på förmiddagarna mellan 10—1/22, om lördagarna till kl. 12. Och det är verkligen en glädje att se, hur detta företag redan tycks

ha blifvit till lycka och lättnad. Det märks på alla de glada barnansiktena, som stråla därinne, och på alla förfrågningarna från dem, som vilja vara med. Men detta kan ännu ej bli så många. Elevantalet är nu 27 och kan väl ej bli mycket större under den första tiden. Man kan ju äfven förstå, att en kindergarten af detta slag måste ha att stödja sig på mycket uppoffrande intresse från de bättre lottade. Det är åtskilligt som behöfs för att hålla en dylik plantskola i gång, och den månadsavgift på 1.50, som barnen betala, räcker inte till mer än den mjölk, som de få till sina smörgåsar. Fröken Beijer har äfven mötts af mycken välvilja härvidlag både af socialt intresserade och sina personliga vänner. Till möbler och diverse redskap och lekmaterial har stiftelsen Lars Hiertas Minne lämnat 500 kr. Från Rörstrand ha mjölmuggarna och leran till modelleringslektionerna kommit, o. s. v. Och naturligtvis kommer alltjämt goda människor att ge det mesta möjliga stöd här, sedan man sett hur nödvändig en skola som denna är.

Minst betydelsefullt är ej det inflytande den indirekt kan ha på hemmen. Det kan man förstå, när man hör, hur en gång ett af barnens större syskon talat om, att de därhemma börjat duka matbordet så fint med blomma på bordet nu se'n lillsyster går på kindergarten, eller en annan historia om att far blifvit så rädd för att svära, se'n Kalle talat om att det få de inte göra hos fröknarna.

Och när man förstår att det här inte blott ges en fristad åt de fattiga hemmens barn, där de goda anlagen odlas, den första vetgirigheten och verksamhetslusten får sin sundaste näring och glädjen är bjuden med som lekkamrat, men att härifrån äfven en välgörande och renande vind tränger in i deras hem, då blir det ju äfven klart att det här är fråga om ett samhällsuppbyggande arbete, där samhället själf har skyldighet att deltaga.

Fröken Beijer har med sin folk-kindergarten gjort en berömvärd början. Men den har först uppfyllt sitt ändamål, då vi få höra talas om att det litet hvarstans i de barnrika fattigkvarteren finnes en dylik hägnande och glädjespridande liten tillflyktsort. Det är alltför många tusentals små bleka, vanvårdade och förvildade människoplantor, som ha rännstenen till lekplats och gatans och krogarnas afskum till läromästare. Och det är för dem, som kindergarten och alla goda krafter böra verka.

M. R. M.

Årstafester. Festerna till förmån för Årstautställningen pågå alltjämt. Senast ha i Umeå, Hudiksvall, Boden, Marstrand, Göteborg, Ulricehamn, Helsingborg, Alnarp och Stocksund soaréer anordnats.

De "kristna kvinnorna" och kvinnans politiska rösträtt.

I Hemmet, bilaga till Skånska Dagbladet, har kyrkoherde Oskar Hedberg gjort ett särdeles anmärkningsvärdt uttalande under rubrik af: Hvilken ställning böra kvinnor med personlig kristen tro och lifsåskådning intaga till frågan om kvinnans politiska rösträtt? Vi taga oss friheten att delgifva våra läsare detsamma.

Bland de många frågor, som särskildt inom det politiska och sociala området för närvarande stå på dagordningen, intager frågan om kvinnans politiska rösträtt ett alltmera framträdande rum. Det är ju klart att till en så stor och genomgripande fråga som denna olika personer skola intaga olika ställning och skäl för och emot själfva saken i mängd anföras. Det ligger utom min uppgift för tillfället att närmare ingå på de olika skäl, som anföras för och emot, och de torde för öfrigt vara så väl kända för hvar och en, att ett återuppreparande af dem är onödigt; blott en enda invändning mot saken måste jag något beröra, den nämligen, att så många kvinnor själfva visa antingen likgiltighet för eller rent af motstånd mot införande af kvinnlig rösträtt. Till dessa räknar man — med rätt eller orätt, det lämnar jag därhän — de kristna kvinnorna, de, menar jag, hvilka med hjärtat omfatta kristendomens sanningar.

Till en början ber jag då få säga, att det utan tvifvel är en högst allvarlig sak, om kvinnorna själfva i stor utsträckning visa oförstående inför sin egen medborgerliga myndighetsförklaring, ty den faran ligger då naturligtvis nära, att de i en framtid icke skola begagna sig af sin rätt att rösta utan öfverlämna detta åt några få, ett förhållande, som lätt kan få vidtgående och högst skadliga följder. Det synes mig därför vara nödvändigt, att alla grupper af kvinnor få tillfälle att taga ställning till frågan, innan den framlägges till afgörande.

Att de kristna kvinnorna i viss mån intaga en särställning skall villigt erkännas. De hafva fått syn på ett rike, som icke är af "denna världen", och skatter, som icke kunna förvärfvas på vanligt människosätt; de känna af egen personlig erfarenhet till förmåner, som icke kunna nås genom någon slags röstsedel, emedan de äro af andlig art, och de äro framför allt lifligt öfvertygade om, att detta rike, dessa skatter och dessa förmåner äro långt viktigare än allt annat på jorden. Det är under sådana omständigheter icke att förvåna sig öfver, om de äro rädda för att mista hvad de genom inre kamp mot sig själfva och yttre kamp mot frestelser vunnit, och den tanken ligger dem fördenskull mycket nära, att de måste vakta sig för allt, som för "utåt"; de påminna sig lifligt Mästarens ord till Martha: "Du oroar och bekymrar dig om mångahanda, men ett är nödvändigt". När de så mötas af talet om politisk rösträtt äfven för kvinnor, slå de detta ifrån sig i tanke på att däri kan en ny fara ligga förborgad, och den, som icke förstår denna deras tankegång, den har heller aldrig kämpat för sin själ och känner fördenskull icke hvad en sådan kamp kostar.

Då jag emellertid är öfvertygad om, att deras farhä-

gor äro inbillade, och då jag är förvissad om, att hela deras tankegång i denna fråga saknar stöd i Bibeln, har jag dristat framträda med denna lilla uppsats. För mig personligen är nämligen krafvet på politisk rösträtt äfven för kvinnor främst af allt ett rättfärdighetskräf. Jag har aldrig mäktat förstå, att det finns en smula rättfärdighet i att mer än halfva antalet samfundsmedlemmar äro uteslutna från rättigheten att med sina röster göra sin mening i politiska och sociala frågor gällande, utan ser i detta en orättvis kvarleva från en gången tid. Under sådana förhållanden, och då jag ser saken på detta sätt, torde jag möjligen äga rättighet att rikta ett par frågor till de kristna kvinnor, som stå tveksamma eller afvisande mot den kvinnliga rösträttens införande, med förhoppning om att de godhetsfullt ville stanna ett ögonblick inför dem och själfva söka svaren: "Vill icke kristendomen införa rättighet på alla områden i lifvet?" Och em denna fråga besvaras jakande: "Skola icke då de i själ och hjärta kristna mänskorna framför alla andra hjälpa till att rättfärdighet må råda?" Då mina svar på dessa frågor äro gifna, kan jag omöjligen förstå, att de kristna kvinnorna skulle förlora något af sina andliga skatter genom att arbeta för större rättfärdighet på jorden; snarare anser jag, att de äro därtill kallade. Det ligger enligt mitt förmenande en stor fara uti att de kristna icke mera än som sker deltaga i offentliga angelägenheter. Däraf har följden blifvit, att så litet hänsyn som möjligt tages till kristna synpunkter och att så många frågor faktiskt lösas utan tanke på hvad kristendomen säger. I stället för att det borde vara så i ett kristet land, att kristendomens ande genomsyrade allt, från det största till det minsta, så märker man i stället en stigande tendens att lösgöra allt hvad politik heter från religiös påverkan, och detta kan icke förklaras på annat sätt än att de verkliga kristna hålla sig borta. Skall detta blifva fallet äfven med de kristna kvinnorna? Skola äfven de öfverlämna sitt deltagande i det offentliga lifvet åt andra och draga sig själfva tillbaka? Vore det icke skäl uti, att de funderade en smula på Jesu ord till lärjungarne: "I ären jordens salt; I ären världens ljus. — Om saltet mister sin salta, hvarmed skall man då salta? — Icke tänder man upp ljus och sätter det under skäppan utan på ljusstaken, att det må lysa för alla dem, som äro i huset?"

Sverige är vårt gemensamma hem. Alla äro vi kallade att göra det rikt och ljust, och denna kallelse gäller icke minst Sveriges kristna kvinnor.

Ämneslärarinnornas lönetursberäkning. Föreståndarna för Afzelii elementarskola för flickor och Whitlockska skolan hemställa, att regeringen måtte till nästa års riksdag framlägga proposition att ämneslärarinna med lönetursrätt, hvilken i två skolor undervisar i ett eller två skolämnena ett antal timmar utgörande tillsammans s. k. full tjänstgöring, må kunna uppflyttas i högre lönegrad efter samma grund som tillämpas för lärarinnor med full tjänstgöring i en skola.

Göteborgs lokalkommitté för Årstautställningen.

Göteborgs lokalkommitté för Årstautställningen har nu haft konstituerande sammanträde å Residenset under ordförandeskap af friherinnan Hedvig Lagerbring. Enär kommitténs uppgift ju blir dels att verka för insamling af penningebidrag till kvinnornas hus, dels att anskaffa en mängd uppgifter, som belysa kvinnans insats i samhällsarbetet och hennes ställning på arbetsmarknaden, uppdelas kommittén i 2 subkommittéer med olika uppdrag. Till hela lokalkommitténs ordförande utsågs friherrinnan Lagerbring, till dess vice ordförande fru Ingeborg Gibson och till dess sekreterare fröken Thyra Kullgren. Medlemmar i finans- och festkommittén blefvo: fruarna Olga Bratt, Bell Dickson, Nanny Gobom, Torborg Vestin och Sigrid Åhlund samt fröken Agnes Ekman; i den sociala kommittén insattes fruarna Frigga Carlberg och dr Siri Wikander-Brunander samt fröknarna Celia Adler, Elin Almlblad, Ingegerd Ekman, Anna Lönnerblad och Alma Peterson.

Ett möte i Stockholms F. K. P. R.

Torsdagen den 4 hade Stockholms F. K. P. R. inbjudit till ett möte i Viktoriasalen, som lockade med två stora attraktioner: Rosika Schwimmer, en af våra celebra gäster från Internationella rösträttskongressen här 1911 och en af de ifrigast verkande krafterna vid ordnandet af samma kongress nu i somras i Budapest, samt redaktör Mauritz Hellberg, som lofvat redogöra för den manliga rösträttspetitionen 1898—1899, ett ämne af det största aktuella intresse nu i vår egen namninsamlings sista dagar.

När man, tack vare redaktör Hellbergs intressanta framställning, kunde sätta sig in i det oerhörda arbete och den intensiva agitation, som med en stor del af pressen öfver hela landet till hjälp utförts och bedrivits af männen för den allmänna rösträtten, fick man en stark känsla af, att vi, med våra små resurser, dock gjort ett gott arbete, äfven om resultatet af namninsamlingen på grund af otillräckliga arbetskrafter blir mindre än det kunnat vara.

Efter redaktör Hellberg talade Rosika Schwimmer med denna liflighet och detta pikanteri, som är oss bekant från rösträttskongressens dagar. Man älskar att tro, att om någon icke-rösträttsvän befunnit sig i den stora församlingen, så hade han fallit till föga för fru Schwimmers öfvertygande och medryckande värtalighet, och hennes varma pläderande för att alla svenska kvinnor nu skulle känna vikten af att namnen under dessa årets sista veckor fördubblades på rösträttslistorna, måste väl tagit alla de närvarande, som möjligen icke förut gripits af tanken och som ej satt sitt till för att befordra saken.

De starka applåderna, hvarmed båda föredragen hälsades, vittnade nog äfven om, att det ej endast fanns det lifligaste intresse för talarna själfva, utan också för den saken de talade för.

Inbjudan till prenumeration

å

Fredrika-Bremer-Förbundets nya tidskrift **HERTHA**.

Med år 1913 kommer veckotidningen **Dagny**, som då avslutat sin 6:te årgång, enligt beslut, fattadt på föreningen Dagnys extra sammanträde den 29 september, att nedläggas. Härmed upplöses den ekonomiska association, som år 1908 öfvertog utgifvandet af en »veckotidning för den svenska kvinnorörelsen», ett företag, hvartill Fredrika-Bremer-Förbundet väl öfverlät namnet på sin mångåriga tidskrift samt förbehöll sig en viss utgifvarställning, men inom hvilket det i öfrigt icke intog någon plats framför andra intressenter.

Veckotidningen Dagnys upphörande ställer nu Fredrika-Bremer-Förbundet inför den viktiga frågan hur det tomrum, som härigenom uppstår i den svenska pressen, skall kunna fyllas. Att vår kvinnorörelse äger ett särskildt pressorgan, representerande alla dess skilda sträfvanen, anser Fredrika-Bremer-Förbundets styrelse, som underkastat frågan en noggrann pröfning, vara en oafvislig nödvändighet samt har vidare kommit till öfvertygelsen att den forna tidskriftsformen härför är lämpligast.

Styrelsen tillåter sig alltså inbjuda förbundets medlemmar och andra för dess syften intresserade till prenumeration på *en ny tidskrift* på grundval af förbundets kända program. Tidskriften kommer att kallas **Hertha**. Härmed har styrelsen velat upptaga namnet på den genom Fredrika Bremer gifna sinnebilden af kvinnotanken, sträfvande mot det högsta mål.

Både som individ och medborgarinna ställes kvinnan för hvarje år inför stegrade uppgifter. Nutidslivets skilda företeelser, såväl de af glädjande som de af sorglig art, mana henne att söka bidraga till det godas växt samt att upptaga kampen mot de makter, som i hem och samhälle verka nedbrytande på moral och rättskänsla. Vår tidskrifts främsta mål vill därför vara att, såvidt det i dess förmåga står, utgöra en uppåtbärande och framåtvisande samt för kvinnorna själfva uppfostrande faktor i utvecklingen.

Den tid vi närmast gå till mötes är för den svenska kvinnan af genomgripande betydelse. Stora riksdagsfrågor, såsom rösträttsfrågan, reglementeringsfrågan, lagfrågor berörande kvinnans ställning inom familjen och äktenskapet, stå inför afgörande, allt ämnen, hvilka ej kunna rättvist och fullgiltigt slutbehandlas utan att den kvinnliga sakkunskapen och uppfattningen få göra sig gällande.

Vidare kommer kvinnornas speciella deltagande i den Baltiska utställningen 1914 samt Internationella kvinnoförbundets

kongress i Rom instundande vår att påkalla ingående och detaljerade redogörelser.

Vid sidan af här berörda aktuella ämnen kvarstå alla såväl etiska och intellektuella som sociala och ekonomiska frågor, hvilka ligga inom en kvinnotidskrifts område. Hvar och en af dessa frågor skall principiellt och sakligt behandlas, icke blott de som angå våra egna förhållanden utan äfven andra länders; de senare i utländska korrespondensartiklar.

Litteraturen får sin gifna plats i tidskriften, hvilken gör till en af sina förnämsta uppgifter att följa i första rummet de litterära företeelser, som röra kvinnans intressen, men äfven andra in- och utländska arbeten, som i en eller annan riktning bilda en beaktansvärd kulturinsats. — Medföljande förteckning på de medarbetare, hvilkas hjälp man lyckats tillförsäkra sig, bör vara en borgen för att den skönlitterära afdelningen icke mindre än den sociala kommer att riktas med värdefulla originalartiklar.

Tidskriften **Hertha** utkommer den 1:sta och 15:de hvarje månad med undantag af juli och augusti. Således med 20 häften om året och med ett sammanlagdt antal af minst 450 sidor.

Prenumeration för icke-Förbundsmedlem sker å posten. Pris: pr år kr. 5:—, pr ½ år kr. 2:75. Förbundsmedlemmar prenumerera å Förbundets byrå, 48 Klarabergsgatan, Stockholm.

Till redaktör har utsetts fröken Ellen Kleman.

Till medarbetare för den nya tidskriften har styrelsen haft förmånen vinna:

Gertrud Adelborg, Hilma Borelius, Frigga Carlberg, Lotten Dahlgren, Sigrid Elmblad, Emilia Fogelklou, Marie-Louise Gagner, Jane Gernandt-Claine, Metta Greger, Kerstin Hesselgren, AnnMargret Holmgren, Bertha Hübner, Anna Höjer, Anna Kleman, Selma Lagerlöf, Anna Lamberg-Bruun, Sigrid Leijonhufvud, Gurlu Linder, Anna Lindhagen, Gerda Meyerson, Cecilia Milow, Agds Montelius, Lonise Nathorst-Böös, Ellen Nordenstreng, Gulli Petrini, Sigrid Platen, Emilia Rathou. Maria Rieck-Müller, Anna M. Roos, Anna Sandström, Snsy Silfverbrand-Erikson, Louise Stenbock, Gustava Svanström, Julia Svedelius, Anna Sörensen, Axianne Thorstenson, Valborg Ulrich, Lydia Wahlström, Ellen Wester, Carin Wästberg.

Dessutom komma att i tidningen medverka andra såväl manliga som kvinnliga pennor.

Fredrika-Bremer-Förbundets styrelse.

Annonsera i DAGNY!

För jularbeten!

Äkta Vadstenaspetsar, Rutor & Hörn, Maskinknyppiade Spetsar.
Stort urval. Billiga priser.

De Förenade Spetsfabr. Försäljningslokal.
Grefthuregatan 13 (Hörnbutiken).

Litteratur.

Allvarsstunder. Religiösa tanke- och lifsbilder framställda för barn af *Emilia Fogelklou*. Del I och II. Albert Bonniers förlag, Stockholm.

"Religiösa tanke- och lifsbilder framställda för barn" är undertiteln på Emilia Fogelklous bok "Allvarsstunder". Den har två delar, af hvilka första delen är nyutgifven i andra upplagan, andra delen ny. Den utförliga undertiteln är godt betecknande för innehållet. "Religiösa betraktelser" i gängse bemärkelse är det ej. Många af dem utgå från ett bibelord, andra icke. Afpassade för barn äro de i ovanlig grad och fria från den sökta naiviteten och förkonstling, som så lätt insmyger sig i det som afses för barn. Endast i helt få undantagsfall kan den vuxna läsaren få ett skymtande intryck i den riktningen, och det är kanske ett misstag beroende på honom själf. Ty det tycks omisskänneligt, att denna boks författare själf äger naiviteten—barnligheten i god mening. Om de direkta hänvändelserna till de unga åhörarna kunna deras jämnåriga bäst döma. De intaga en underordnad plats, förekomma blott undantagsvis här och där. "Tankebildernas" vittnesbörd och "lifsbildernas" taflor och karaktäristiker fångsla genom en ren och klar sanningsklang och genom ädel form. Konturen är enkel, oftast också redig och fast. Stämningfärgen klar och ljus.

I en tid af vildtväxande "språkutveckling", då en sofrad och genomskinlig prosastil är ett undantag, erbjuder det ett särskildt välbehag att någon gång möta enkelhet. Här finner man denna ädla enkelhet, som reder sig utan påfallande glosor, som väl är omärkligt omsorgsfull i valet af rätta ordet, men som också, när det är funnet, afstår från att utstoffera det. En sådan stil har samma behag som en verkligt ordningsfull, enkel dräkt. Mycket, som skall föreställa prydligt, verkar därbredvid trasgrannlåt, och det estetiska välbehaget är på samma gång ett etiskt vid anspråkslöshet, äkthet.

Innehållet är mycket omväxlande. En medeltidslegend och en saga af H. C. Andersen, Luther och Franciskus, Johanna d'Arc och Jerry Mac Auley (en märklig amerikan i vår tid, först brottsling, sedan hjälpare och praktisk själasörjare för andra), Karolinerna i Ryssland och nutida konstverk — det låter som en brokig sammanställning, och därtill komma taflor ur Gamla och Nya Testamentet och anknytningar till bibeltexter, slutligen psykologiska betraktelser öfver händelser och situationer i det dagliga lifvet utan direkt orientering i en bibeltext eller i annan litteratur.

Ett vackert exempel på de fria religiösa reflexionerna är i första delen stycket "Guds Tempel". Af de andra i samma del minnes man med glädje särskildt sidorna om Johanna d'Arc och om Luthers barndom och ungdom, till omfånget inte mera än ett par läroboksblad eller ett par sidor ur en folkskrift om Luther, men så enkla och konkreta, fria från uppstyling och fraser, lefvande.

Som helhet sedd är eljest första delen afgjordt underlägsen den andra, senare, nu för första gången publicerade.

Innehållet i andra delens stycken är långt rikare och tyngre vägande än i den första, och detta gäller både det ena och det andra slaget af "tanke- och lifsbilder".

Blandningen af ämnen tyckes ingalunda bjärt påfallande, när man läser boken. De mera "profana" ämnena äro alltid direkt religiöst sedda. Författaren gör intryck af att vara en människa, för hvilken profant och religiöst ej äro skilda på samma bjärta sätt som för många positivt troende människor. Icke kultursnobberi och svammel, icke ett flytande tillstånd i sjäslifvets innehåll i allmänhet utan tvärtom just den religiösa trons egenskap af centrum i förhållande till allt annat är förklaringen härtill. Den förmåga af samtidighet med det berättade, som för den sannt religiösa människan gör bibelns bilder lefvande och sätter henne i stånd att lefvandegöra dem för andra, är egentligen samma förmåga som yttrar sig i det enkelt funna, omedelbara religiösa greppet på det omgivande, på samtiden. Emilia Fogelklou är hemmastadd "vid Fårporten i Jerusalem", på sädesfältet, där Jesu lärjungar gå fram på sabbatsdagen upprykkande ax, vid offerkistan i templet, där änkan lägger sina två skärffvar, och vid mullbärsträdet, där Sackeus sitter. Hon är hemmastadd där inte bara genom modern kulturkunskap, ännu mindre genom välinhämtade dogmatiska läxor, utan genom det omedelbara förhållande, som ej kan läras annat än inifrån. Men hon hör Guds röst och ser Guds bud också i sin egen tid och sin egen omgivning.

"Tankeminiatyren men ej därför miniatyrtankar", skulle man kunna säga om bokens innehåll. Jag vill sluta med ett citat af hvad som säges om ord och tystnad: "Vår själ skulle likna djup jord, där frön falla ned och gömmas och lefva och gro efter en lång tid af tysthet, i stället för att likna ofruktbara landsvägen, där allt som faller ned bara rör upp ett litet moln af pratsamhet men aldrig får stillhet att växa och gro. . . Världen håller på att nötas upp af jäkt och dämjas ner af pratsamhet. Mätte vi få lyssnandets gåfva och inte bara ordbyttets, mätte vi få den stora tystnadens djupa jord kring vår själs innersta, så att vi kunna växa och bära frukt till evig tid."

H. B—s.

Sol och sommar. Teckningar och intryck från Mellaneuropa af *Cecilia Bååth-Holmberg*. J. A. Lindblads bokförlag, Uppsala.

Sol och sommar! Hvilken lyckligt funnen rubrik på en samling reseskildringar! Och boken själf jäfvar icke den genom den vackra titeln tänkta, värmande och lifgivande stämningen. Hur gripes man ej, då man fördjupar sig i dessa skildringar, af en sugande, lockande åtrå att själf få resa, en oemotståndlig längtan till de solskensmätade trakter, som målas för oss, en önskan att äga vingar, som förde en långt, långt bort "over de høje Fjelde" — vingarna här fattade i den mer prosaiskt handgripliga bemärkelsen: en god reskassa och en god reskamrat.

Förf. till "Sol och sommar" synes ha haft bådadera, och därtill den luft under vingarna, som en fantasifulld och klarögd uppfattning af det sedda och erfarna förlänar. Hennes "teckningar och intryck från Mellaneuropa" ha

Pellerins Växt-Margarin

ersätter det finaste mejerismör.

däraf fått en värme och flykt, som sällan påträffas i nutida reseskisser, på samma gång, som man af dem verkligen får lära och se något nytt.

Fru Bååth-Holmberg är en van och rutinerad resenär. År efter år vid sommarens inbrott ha hon och hennes trogna reskamrat för studie-, hälso- eller rekreationsändamål — eller af dessa tre skäl tillsammansstagna — lämnat den svenska fosterjorden och begifvit sig på vandring, då oftast målet gällt det stora germanska frändelandet, hvars kultur, diktare, sociala och vetenskapliga värld otvifvelaktigt synas stå författarinnan närmast. Men äfven andra länder äro henne förtrogna. Schweiz och dess "alpdalar och alpyar", Flandern och dess underbara städer, för att ej talä om det lilla Danmark med dess "sandreflar och vesterhafsvind".

Under dessa upprepade färder har hon blifvit hemmastadd med land och folk; det är ej bara Bædecker och dess pekpinne som följes, allt hvad hon ser får ett personligt drag, hon vet att gripa hvarje ords själ, inte bara dess yttre konturer. Detta gäller icke endast den af tusendén turister befarna stråkvägen, där de allbekanta orterna Köln, Dresden, Heidelberg, Oberammergau, Wilhelmshöhe, Thüringen skymta i förbifarten; en egen färgrik kolorit förstår hon visserligen breda däröfver, men i ännu högre grad är detta fallet, då hon viker af ifrån den mångtrampade turistleden och för oss in på mer okända stigar. Dit hör det på "historiska minnen, på egendomligt folklif, på storlagen natur och goda människor" så rika Schlesien. För det stora flertalet af nordiska resande är detta ännu så godt som ett ouppdagadt land, alltså för dem af ett särskildt intresse att få följa med på upptäcktsfärden.

Men vare sig man med skildrarinnan får kasta en blick i "det bajerska Jerusalem" och dess gripande passionsspel, än genomvandrar "Rübezahls Revier", än Neckardalen, försmäktar under "värmeböljans" glöd i Rhenlanden anno 1911, njuter tillika med andra "Sommerfrischler" af svalkan i kejsarens park i Habichtswald, lyssnar till det flanderska "Fêtez Marie!" under den heliga jungfruns födelsedagsfest, fördjupar sig i de schweiziska alpdalarna med dess idoga, industriellt högt stående befolkning, ja lockas ut till Fanö hafsbad på jutska kusten med dess sandreflar, klitter och fräsande nordsjöböljor, öfverallt står det solglitter och fläkta sommarvindar öfver bilderna. Och för hvar ny tafla, som upprullas på filmen, öfverraskar man sig med en långtande, trängtande suck: "Eja, vore man där!"

L. D—n.

Lifsvägar och lifsmål. Af Teodor Holmberg. A. V. Carlsons bokförlagsaktiebolag, Stockholm.

Det är andra vägar än dem man genomvandrar i ofvannämnda bok Teodor Holmberg låter oss beträda i sin. Men en vandring kan den ändå kallas, en färd genom den nutida kulturvärlden. Någon stämning af "sol och sommar" väcker den för visso icke, snarare då den af dimma och höst, ehuru författarens egen optimistiska syn på ting- en och tro på det godas slutliga seger låter mången ljusglimt genomkorsa dunklet.

Den samling betraktelser, som här föreligger i tryck, har vid olika tider hållits för vuxen ungdom, kortare, i varma och kärnfulla ord affattade lekmannapredikningar, hvari med bibelord som utgångspunkt en hel del nutidsföreteelser med "praktisk-etisk innebörd, tillämpade dels på det enskilda, dels på det sociala lifsområdet", behandlas i kristlig belysning. Mången sanning, hjärteransakande och tankeväckande, får man där till lifs, och tidens fel och lyten behandlas ej med silkesvantar, ehuru som sagdt det varma hjärtelaget är omissskänligt! Skuggor och dagrar äro jäm- ligen lika fördelade.

Beträffande de förstnämnda påkalla dock de skarpa ord, som riktas mot "den moderna kvinnan", i rättvisans namn en gensaga. Så säger förf. i kapitlet "Sedlig renhet och sedligt förfall", att "hustruns ställning ofta missaktas", "icke minst från kvinnohåll". Hade det här icke varit litet snällare att precisera det något vaga kollektivet kvinnohåll litet närmare? Att hemmen som en följd af en del orsaker, hvartill lika litet några enskilda individer som en hel klass ensamma bära skulden, "hotas med sprängning," är tyvärr en sorglig verklighet, men nog tarfvar det bevis för att från "kvinnohåll" de ogifta s. k. själförsörjande kvinnorna betraktas såsom stående vida högre och i stånd till helt andra betydande insatser i lifvet än de, som tillhöra det gifta ståndet. Skulle verkligen den kvinna, som "skapar ett godt hem", fostrar "ett ädelt ungdomssläkte", "hjälpes och stödjes den man, med hvilken hon för lifvet förenar sitt öde", stå lägre i kurs inom ton- gifvande "kvinnohåll" än "pennskaften och teaterstjärnor- na"? Detta är väl något man läser sig till snarare än upplefver?

Men frånräknar man denna lilla obevisade sanning, är det varningsord af ädelt manande klang, som här bjudes Sveriges unga män och kvinnor af en sann ungdomens vän.

L. D—n.

Notiser.

Vår Årstautställning. Sedan Årsta finanskommitté sände ut sitt upprop angående kvinnornas Årsta på Baltiska utställningen, ha flera nya uppslag kommit till stånd, som förenkla penningeinsamlingen. Dels finnas tryckta listor att tillgå, dels kan den lilla Årsta-broschyren rekvireras till försäljning. Vidare finnes en hel serie skioptikonbilder öfver hela den Baltiska utställningen och Årsta, hvilka äro så vackra och intressanta, att det kan vara ett nöje för en hvar att se dem. Under julloftet kan ju denna förevisning, jämte uppläsning af Årsta-broschyren och några musiknummer, vara en både enkelt ordnad aftonunderhållning och ett angenämt afbrott i familjefesterna. För en sådan soaré tillhandahållas äfven affischer. Men bilderna måste rekvireras i tid, ty de äro redan nu beställda till många platser.

Hemtrefnads priståflan. Tidningen Hemtrefnad, Fredrika-Bremer-Förbundets publikation för de svenska hemmen, har skickat ut en inbjudning till priståflan i nedan-

stående ämnen, hvilka just i våra dagar äro af stor betydelse och torde kunna påräkna ett mera allmänt intresse:

1) Huru skall lyxbegäret inom de olika samhällsklasserna bäst kunna bekämpas?

2) Betydelsen af att landsflickorna ej alltför unga söka sig till städerna.

3) De vuxna sönernas och döttrarnas förhållande till hemmet i ekonomiskt afseende.

Om den senare frågan nämnes att den bör behandlas ur tvenne synpunkter: a) Önskvärdheten af att de barn, som helt ägna sitt arbete åt hemmet, erhålla en efter förhållandena lämpad lön. b) De utom hemmet arbetande barnens skyldighet att betala för sitt vivre i hemmet.

Första pris för hvar och ett af dessa ämnen utgöres af 100 kr., andra pris af 50 kr. Redaktionen förbehåller sig äganderätt till prisbelönda skrifter.

Täflingskrifterna, som böra omfatta 4—8 spalter i Hemtrefnad, skola, undertecknade med en pseudonym eller ett motto, som äfven återfinnes på ett försegladt kuvert, innehållande förf:s namn och adress, insändas till redaktören fröken Fanny Ekenstjerna, Mariefred, före den 1 mars 1914. Resultatet af pristäflingen kommer att tillkännagifvas i Hemtrefnad under vårens lopp.

Prisnämnden består af fru Signe Andersson, född Cederblom, fröken Lilly Engström och tidningens redaktör.

Profnummer af Hemtrefnad kunna erhållas å tidningens expedition, 48 Klarabergsgatan, Stockholm.

Insänd litteratur.

Hugo Gebers förlag, Stockholm: **Gunnar Wennerberg**. Bref och minnen samlade och sammanbundna af *Signe Taube* f. Wennerberg. Med illustrationer. Första delen. — **Stormakterna**. Konturer kring samtidens storpolitik af *Rudolf Kjellén*. Andra, omarbetade och tillökade, upplagan. Fjärde delen. — **En drottningens riddare**. Axel von Fersens lif af *Mildred Carnegie*. Öfversatt från engelskan af *H. Flygare*. — **Illustrerad svensk litteraturhistoria**. Af *Henrik Schück* och *Karl Warburg*. Häft. 8—12.

Wahlström & Widstrand, Stockholm: **Lättsinne och tungsinne**. Dikter af *Gideon Molin*. — **Australis**. Sagor och fantasier af *Hanna Cederholm*. — **Lyran**. Interiörer från 1870- och 80-talens konstnärliga och litterära Stockholm. Utgifna af *Lotten Dahlgren*. — **Det estetiska lifvet**. Af *Yrjö Hirn*.

P. A. Norstedt & Söners förlag, Stockholm: **Almanack för alla 1914**. — **Johan Jolin** och hans vänner. Interiörer ur konstnärslifvet under förra seklet af *Ellen Jolin*. Med 91 illustrationer. — **Massdränkningarna i Nantes**. Revolutionsminnen. Af *G. Le-notre*. Bemyndigad öfversättning af *A. Börtzell*. — **Teosofi och teosof**. Af *Anna Maria Roos*. — **Kärlekens ansikten**. Af *Ellen Lundberg-Nyblom*. — **Sordin**. Dikter af *Johannes Linnman*. — **Gitanjali**. Af *Rabindranath Tagore*. Auktoriserad öfversättning till svenska af *Andrea Butenschön*. Andra upplagan.

Albert Bonniers förlag, Stockholm: **Tyska utsikter**. Nytt och gammalt om Emerson, m. m. af *Vilhelm Ekelund*. — **Evgjehetsröster**. Religiösa meditationer af *Bengt Aurelius*. — **Skärgårdens vår**. Af *Arvid Mörne*. — **Den talangfulla draken**. Historier af *Hjalmar Söderberg*. — **Janus**. Tre akter af *Gustaf Collijn*.

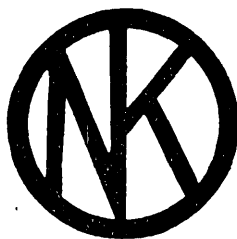
J. A. Lindblads förlag, Uppsala: **Husmoderns kalender 1914**.

Åhlén & Åkerlunds förlag, Göteborg: **Jenny Lind** som konstnärinna och människa. Af *Maria Holmström*. — **Emanuel Quint**. Dären i Kristus. Af *Gerhart Hauptmann*. Bem. öfvers. från originalets femte upplaga af *Hugo Hultenberg*. I två volymer. — **Sagornas folk**. Sagor af *Anna Wahlenberg*. Med teckningar af *Aina Stenberg-Masolle*.

Tidens förlag, Stockholm: **Virveln**. Af *Maria Sandel*.

A. B. Nordiska Kompaniet.

Textilafdelningen Thyra Grafström Stockholm.

Permanent utställning af färdiga och påbörjade arbeten samt material. Råd vid inredning af våningar m. m.

Undervisning

i Italiensk spets- och annan konstöm.

Ständigt på lager därtill hörande material:

Svensk, Fransk och Böhmisk Spetstråd.

--- Rikt urval af Spetsmönster. ---

PLATSSÖKANDE.

(Platssökande få sina annonser införda i Dagny för halftva priset eller 7½ öre pr mm.)

Lärrinna

Önskar under ferierna 10/12—15/2 plats på herregård att läsa med barn i vanliga småskoleämnen. Är äfven villig att delta i förekommande hushållsgöromål. Svar till »Småländska», Nye, p. r.

Ung bildad flicka

af god familj, frisk och stark, och som genomgått 8 kl. läroverk, önskar på nyåret plats, helst i läkarefamilj, som sällskap och hjälp. Kunnig i finare handarbeten, konstväfnad och intresserad för sjukvård. Svar till »18 år», Borås Tidnings annonskontor' Borås.

Ung, barnkär flicka,

af god familj, önskar plats på nyåret i ämbetsmannafam. i Skåne, att gå frun tillhanda. Är kunnig i handarbeten och linnessömnad. Sv. till »Del», Brunnby.

Enkel bättre flicka

utbildad barnsköterska, kunnig i sömnad, barnkär och med flerår. fint betyg o. rek. önskar plats snarast. Svar märkt »25 år», Iggesund p. r.

Husföreståndarinna,

Bildad, gladlynt, praktisk flicka, fullt kunnig och hemmastadd i ett hems skötande, önskar plats i godt hem i husmoders ställe. Referenser lämnas. Svar till »Helsingiska», Allm. Tidningskontoret, Falun f. v. b,

Ung, bildad dam,

kunnig i matlagning, handarbeten och väfnad samt för öfrigt alla i ett hem förekommande göromål, önskar plats som sällskap och hjälp åt husmor. Svar till »Barnkär», Sollefteå p. r.

LEDIGA PLATSER.

Kvinnliga bibliotekariebefattningen vid Pedagogiska biblioteket, Stockholm, kungöres ledig från höstterminen 1914. Kompetensvillkor: akademisk examen med profår eller motsvarande skoltjänstgöring, alternativt afgångsbetyg från ett högre lärarinneseminarium; praktik som bibliotekarie eller genomgång af bibliotekskurs före tillträdet. Löneförmåner och arbetstid afsedda att ungefär motsvara lärarinns (högre löneskalan). Ansökningar till styrelsen med erforderliga betygsskrifter insändas senast 15 dec. 1913 till f. d. läroverksrådet Lagerstedt, Stockholm.

Ordinarie lärarinnebefattningen

vid Herslövs folkskola förklaras härmed till ansökan ledig. Undervisning i folkskolans lägre afdelning. Lön enligt lag. Bostad ett rum med kök. 50 kronors årlig hyresersättning, till dess nytt skolhus blifvit uppfördt. Ansökan, ställd till skolrådet, insändes till undertecknad, skolrådets ordförande, inom 60 dagar från första införandet här af i Post- och Inrikes tidningar.

Herslöv pr Vadensjö (Malmöhus län) den 25 november 1913.

L. Nilsson, Kyrkoherde.

Kalmar Elementarskola för flickor.

Föreståndarinnebefattningen för nästa läsår är till ansökan ledig. Lön 2,300 kr. Hyresersättning 600 kr. Ansökningshandlingar jämte uppgift om de ämnen i hvilka föreståndarinnan företrädesvis önskar undervisa, insändas före 15 dec. till STYRELSEN.

För kvinnlig korrespondent,

som behärskar tyska språket samt är kunnig i maskinskrifning och helst äfven stenografi, skall plats inrättas fr. 1 jan. 1914. Lön 1.200 kr. Ansökningar jämte betygsskrifter och rekom. sändas till Svenska Mosskulturföreningen, Jönköping.

JOHN A. GAHM HAMNGAT. 12

eleganta och solida

midt f. Kungsträdgården

SVENSKA RESEFFEKTER Riks 21 88 Allm. 68 23.

Arbeta för Dagny

genom att gynna dess annonsörer

Önskar Ni Eder
en symaskin, som ger en *särskildt*
vacker söm vare sig Ni syr i det
tunnaste siden eller de gröfsta kapp-
tyger, bör ni köpa

**Husqvarna
Central Bobbin
Symaskin,**

ty dessa maskiner hafva genom sin
öfverlägsna konstruktion, sin mång-
sidiga användning och öfriga framstä-
ende egenskaper blifvit så omtyckta,
att de under de få år de varit i mark-
naden, trots sitt något högre pris er-
hållit en verkligt storartad spridning,
det bästa beviset för att en vara är god.
CENTRAL BOBBIN-MASKINEN tillver-
kas i två storlekar, en mindre för fa-
miljer och sytellerer och en större för
skrädderier.

OBS! Fördelaktiga betalningsvillkor.

**GYNNA ALLTID DAGNYS
ANNONSÖRER!**

STOCKHOLM.
Skandinavians största lifförsäkringsbolag.

Under senast förflyttna 20 kalenderår har bolaget utbetalat till försäkringsägarna:

Vinst	Kr. 11.106.039
Dödsfallsersättningar "	25.330.636
Kapitalförsäkringsbe- lopp och lifräntor . . .	9.477.278
	<u>Kr. 45.913.953</u>

OBS! Blandad lif- och kapitalförsäkring särskildt lämpad för själför-
sörjande kvinnor.

Thule arbetar med egna kvinnliga agenter.

Upplysningar lämnas af fröken Anna Kleman, adress: Valhalla-
vägen 59, Stockholm. — Tel. Allm. Ö. 790.

Vid behof af
KNIFVAR
Tänk såväl på kvalitén som priset!
Ett stort sakkunnigt urval finnes hos

GRFEYCHTING
STOCKHOLM

46 DROTTNINGGATAN
Stockholms första Eskilstunabod.
Väl sorteradt lager af metallvaror.

Lönande verksamhet

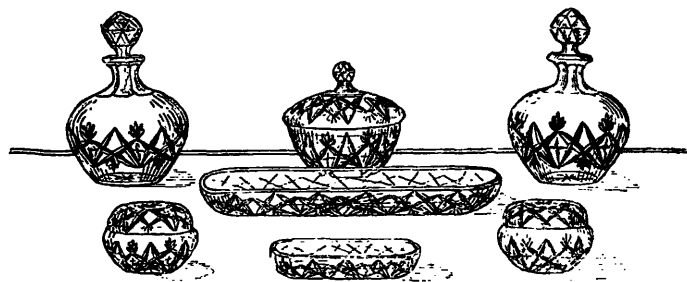
för verkligt dugligt kvinnligt om-
bud (Inspektör) erbjudes i lifbolag
med enastående vinstförmåner. För-
utom i lifbranschen erhålles agen-
tur i annan försäkringsbransch af
allenastående beskaffenhet. Svar
till "God betalning" denna tid-
nings expedition, f. v. b.

Hushållsförsäkring

eller försäkring af kvinnliga tjänare meddelas af Riksförsäkrings-
anstalten (statens anstalt). Premie endast 2 kr. pr år för hvarje
tjänarinna, och erhålles då ersättning från fjärde dagen efter lä-
karbehandlings början samt äfven vid olycksfall utom arbetet
(under ledighet). Försäkringen tecknas efter antalet fast anställda
tjänarinnor, som finnas i hemmet, utan namnuppgift. Ansökan in-
sändes till Riksförsäkringsanstalten, adr. Sthlm., el. dess ortsombud.

Kvinnliga Juridiska Byrån, Wallingatan 12.

Kontorstid 10—3. Utför alla slags juridiska uppdrag. A. T. 183 36

Garnityr "Prinsessan", komplett Kr. 22:—
af Kostas prima helkristall

Ett Toalettgarnityr af Svensk Kristall

är en present som hvarje dam senterar.

Obs! Då lösa delar säljas kan hvar och en åstadkomma ett
stilfullt garnityr, som småningom vid olika bemärkelsedagar
kompletteras.

äfven garnityr i öfverfång (färglagd) Kristall.

De Svenska Kristallglasbrukens Försäljningsmagasin,
Kungl. Hofleverantör

STUREPLAN
20 Birger Jarlsgat.

16 NORRMALMSFÖRGI
hörnet af Biblioteksgat.

Innehållsförteckning.

Dagens nummer innehåller:

Vår första folkkindergarten. Af *Maria Rieck-Müller*.
De "kristna kvinnorna" och kvinnans politiska rösträtt.
Göteborgs lokalkommitté för Årstautställningen.
Inbjudan till prenumeration å Fredrika-Bremer-Förbundets
nya tidskrift *Hertha*.
Emilia Fogelklou: Allvarsstunder. Rec. af *H. B.-s.*
Cecilia Bååth-Holmberg: Sol och sommar. Rec. af *L. D.-n.*
Teodor Holmberg: Lifsvägar och lifsmål. Rec. af *L. D.-n.*
Notiser.
Insänd litteratur.

**Prenumeration å Dagny sker å närmaste postanstalt
eller bokhandel.**